

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא פ"ו ה"ג], (ב) שבת סד : קמו: ביזא טו, (ג) ז"ל חמה, (ד) לפי גר' רש"א הד"א וז"ל דהלכתא כרב מדפריך הכא והא אר"י ח"ר,

ⓘ

גליון הש"ס

גמ' איילבא דלא מתוח. עיין ירושלמי פ"ט דנלאים על שניה ב':

ⓘ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכא נמי וכו' להס בהמה מפני שדמים וכו' היום לעבודת כוכבי' ואסורין מדאורייתא כ"ל ותיבת והוא נמחק: (ב) ד"ה רבא וכו' ומיוסחפי: (ג) בא"ד ישראל על העובד כוכבים:

ⓘ

לעזי רש"י

שנשוא"ה. ערוקה.

ⓘ

מוסף רש"י

כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין. שלא יחסדוהו באיסור (שבת טז).

שפיתת קדירה כשמניחין אותה אלל האור על גבי כירה קרי שפיתה לשון שפות הסיר (יחזקאל כד): ולא חשו חכמים. אע"פ שסמוך איסור אלל היתר מאלד. הכא נמי אע"פ שבני העיר האסורין סמוכין לבני חוזה לה שאין להם עבודת כוכבים היום לא חשו: מאי לא חשו.

איכא למימר בשתי קדירות דליף הכא דכוותה: משום בשר נבילה. ואע"ג דאיכא למיחש לאיסור דאוריית' לא חשו לאחזוקי איסור צקדירות מן הספיקא: **הכא נמי**. לא מחזקינן דמי עבודת כוכבים צדי עובדי כוכבים שצחוזה לה דנימא אסור למכור להם בהמה (א) שדמים הללו שהוא מקבל מהן מחמת בהמה זו דמי עבודת כוכבים הן שהבהמה היום לאורך בני תוכה היא ונקריבים היום לעבודת כוכבים והוא איסור דאורייתא מלא ידבק צידך מלאומה וגו' (דברים ג) וכ"ש היכא דיעבינן דמשל חוזה לה הן דלספק איסורא דרבנן לא חיישינן דנימא דלמא האי גברא שייך בתר בני תוכה והוי היום יום אידו ועבר האי גברא אדרבנן דאסרי לישראל לשאת ולתת עמם ביום איד: **רבא אמר**. האי לא חשו לאו לבשר נבילה קאמר דליף מינה דכוותה דלא ניחוש לדמי עבודת כוכבים דהא לא דמי דהתם לית הגזה לעובד כוכבים דנישדי נבילה לקדישא (ב) דמיסתפי דאי חזי ליה ישראל תבע ליה דצינא אצל הכא מתכוין עובד כוכבים לעשות רגון חצירו אלא ה"ק לא חשו להם חכמים משום גישולי עובדי כוכבים דלמא סמיך ישראל (ג) לעובד כוכבים לבשליה וקאכלי בשולי עובדי כוכבים דרבנן: **וה"ג**. היכא דפשיטא דדמים הללו מתוך תיבתו לקסם וליכא למיחש לאיסורא דאורייתא לא חשו חכמים לספק איסורא דרבנן: **משום יום אידס**. למיחש דלמא האי עובד כוכבים שייך בתר בני תוכה ושקיל וטרי האי שייך בצדיה ביום אידו: **רבה בר עולא אמר**. ביום אידס של בני עזה לא שרא ר"ח לשאת ולתת עם בני עטלחא ולא דמי לשתי קדירות דהתם ליכא למיחש משום גישולי עובדי כוכבים מבי (ד) אחי ישראל חדא זימנא בגחלים אצל הכא איכא למיחש דלמא האי עובד כוכבים שייך בתר בני תוכה הואיל וסמוכה לה ומתני' דתנתי דחולה לה מותר לאו בסמוכה כולי האי קאמר ור"ח לפני

אידיהן הוא דשרי וה"ק לא חשו להם חכמים לשמא נתזה צינורא מתוך קדירת עובד כוכבים לתוך קדירת ישראל הואיל ואיסור קל הוא חדא דלא שכיח ועוד דאי נמי שכיח בטיל צרובא ה"ג לא חשו לאיסור חוזה לה של בני עזה ואע"פ שסמוכה לה ממש: כל היכא דתני שיש צה עבודת כוכבים משמע שהיום עובדין ליראה שלהם: **אסור ליכנס לתוכה**. משום חשד דאמרי איהו נמי אזיל למפלה: **ישב לו קוץ**. נתחב לו קוץ דרגלו: **ואס אינו נראה**. מפרש לקמן: **פרזופות המקלחין מים**. פרזופות אדם חלולין ונכנס סילון מים לאחוריהם לתוכן ויואלצין דרך פיהם: **בנדיים**. דרך יושבי כרכים להתנהג בגדולה להכי נקט כרכים: **ע"ג סילון**. צינור מחובר צברקע: **מפני סנה**. שלא יבלע עלוקה שנשוא"ה בלע"ז: **אינימא דלא מיסחזי**. שאין אדם רואהו: **כל מקום שאסרו חכמים**. דבר המותר ואסרוהו מפני מראית העין שהרואהו חושדו בדבר עבירה: **אפילו בחדרי חדרים אסור**. צמקוס שאין אדם רואה אסרוהו: **ואס אינו נראה כמשפתחו**. שפונה אחריו או צידו לצד עבודת כוכבים: **למיזל קמי**. עד שיעבור מכנגד עבודת כוכבים: **אצל מעיין דאיכא סנה דאי לא שסי מיית**. בנמא:

פרזופות

(שס) דפסקין באימר חמרא זצין גלימא זצין וה"ג נאמר הכי ויהא שהוא קבוע לקנות תשמישי עבודת כוכבים וצרכיה הלכך לבני תוכה אסור דאיכא למיחש לדמי דעבודת כוכבים אצל התם מיירי ציריד שאינו קבוע לכך ולפיקך יש תלותו באימר גלימא זצין ורבא פליג ואמר אי הוה לן למיחש לדמי עבודת כוכבים שהיה היריד עשוי לכת חיישינן ואפילו בחוזה לה אצל רבא סבר דאין היריד עשוי לכך ומשום יום אידס אינעמי ליה: **ב"ב** מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין וכו'. פ"ב נסים גאון דאין הלכה כרב מדמתן פרק שני דחולין (ד) ובאוק לא יעשה כן שלא ימקה המינים ועוד מתא בשבת (דף קטו): שותחן צחמה אצל לא כנגד העס אלמא לא אסרו בחצר אע"ג דבשוק אסור מפני מראית העין כך קבלתי בשבת מפני מורי החסיד ובתוספות רבינו יהודה מנאמתי נראה לר"י (י) דהלכתא כרב דכפרישית בשבת פ' צמה אשה (דף סה. ושם ד"ה אמר): **והאמ"ר רב יהודה אמר רב וכו'**. ואף על גב דפליגי ביה תנאי צפרק צמה אשה (שבת דף סד:) מ"מ לא צעי למרץ דפליגא הך ברייתא על רב יהודה:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

יב.

דלמא מחדר ישראל אפיה. וא"ת מאי שנא משאר איסורים דעלמא דשריא ציואל ונכנס וי"ל דהא דשרינן בעלמא יוצא ונכנס היינו היכא דנתפס כנגב אס מאלא ישראל ותבע ליה לדינא אצל הכא יכול לתמוצ הכף של נצלה צקדירה ויאמר להגיס את תבשילך נתכוונתי שלא יקדיח אי נמי הכא מיירי בתבשיל אכסנאי דלא מרתת מיניה ולרבא איכא למימר דשרי יוצא ונכנס אפי' באכסנאי ומשום הכי לא מייתי ראיא מבשר נצלה לדמי עבודת כוכבים ציד עובד כוכבים דהתם עובד כוכבים מרתת דלמא חזי ליה ותבע ליה דצינא: **ושדי עובד כוכבים נבילה בקריד'**. פירש ר"י שדי בשר כחושה שלו ושקיל בשר שמינה כדי להרויח אצל צחנס כדי להכשיל את ישראל לא חיישינן אפילו הולך למרחוק וראיה מדלקמן צפרק שני (דף לד:) גבי

פירש ר"י שדי בשר כחושה שלו ושקיל בשר שמינה כדי להרויח אצל צחנס כדי להכשיל את ישראל לא חיישינן אפילו הולך למרחוק וראיה מדלקמן צפרק שני (דף לד:) גבי

היא ארצא דמורייתא דלא חייש למערוצת חמרא כיון דקיסמא דמורייתא בלומא פי' צוואל וקיסמא דחמרא בארבעה לומי פירוש בארבע זוזי ומהאי טעמא צצקינן בכל יום קדירות שלנו לשפחותינו עובדות כוכבים ולא חיישינן דלמא הטילה איסור צמוכו: **דבורותה ה"ג לא חשו חכמים דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים**. פירש הקונטרס דנימא דמים הללו שהוא לוקח מהן בשר זו של בני תוכה הן וכבר היו נקריצים לעבודת כוכבים ואסורין מדאורייתא דכתיב לא ידבק צידך מלאומה משמע דלאצי נמי אס דמי ידעינן בודאי שהס של עבודת כוכבים אסורין ושאינ הכא משום דלא חשו ולרבא אפי' למיחש חיישינן ואסור וקשיא דלקמן צפ"צ (דף סד. ושם ד"ה מסתבא) קאמר הדר יתבי' וקמיציעא להו דמי עבודת כוכבים ציד עובד כוכבים אסורין או מותרין ומסיק רב נחמן דמותרין ומייתי ראיא ממנתינן עובד כוכבים שהיה נושה בו ישראל מנה ומכר עבודת כוכבים והציא לו המעות מותרים ושמא משום הך קשיא פ"ה דמי עבודת כוכבים שנקריצים היו לעבודת כוכבים ולא דמי להאיא דפ"צ דר"ל חליפי עבודת כוכבים וחליפי עבודת כוכבים אינס אסורים אלא כשהחליפם ישראל אצל כשהחליפם עובד כוכבים מותרין מיהו קשיא דאפי' הוו נקריצין לעבודת

כוכבים אינס אסורין דבעינן עבודה שנעשית כעין פנים כדאמרין לקמן פרק רבי שמעאל (דף נה.) ורק מקל לפניה חייב משום דדרכה בכך והמקל אינו נאסר דבעינן תקרובת כעין פנים וליכא ויש פירושים אחרים שהג' רש"י דאצי לא ס"ל הך מתני' דלקמן פרק צמרא (דף סד.) ודוחק הוא לומר דאצי ורבא ורבה צר עולא לא שמיע להו ועוד קשיא מפ"צ אהאיא דפרק אין מעמידין (לקמן דף ג.) גבי והלכין למרסות ת"י ישראל ההולך ליריד של עובדי כוכבים וכו' עובד כוכבים שהולך ליריד צין צהליכה צין בחררה מעותיו מותרין דאמרין אימור חמרא זצין גלימא זצין משמע הא עבודת כוכבים זצין אסור אלמא חליפי עבודת כוכבים אסורין פי' ר"ת דהאיא דפ"צ (לקמן סד.) דשרי חליפי עבודת כוכבים היינו בעובד כוכבים שפורע חובו מדמי עבודת כוכבים שמכר דהאי דאמר דעבודת כוכבים תופסת דמיה היינו מוהיית חרס כמוהו והיינו דוקא כשהחליפה ישראל אצל כשהחליפה עובד כוכבים לא שייך אצל הכא וצפרק אין מעמידין (לקמן דף ג.) מיירי שהעובד כוכבים מקצה הדמים ללורך עבודת כוכבים אחרת ולכך אסורין הדמים וא"ת דאצי קאמר הכא דלא חשו לבני חוזה לה משום דמי עבודת כוכבים הא לבני תוכה אסור משום דמי עבודת כוכבים ומ"ש מדלקמן פרק אין מעמידין (שם) מותר אף לידועים שהס בני תוכה ואומר ר"י דהכא מיירי ציריד שאינו קבוע לכך ולפיקך יש תלותו באימר גלימא זצין ורבא פליג ואמר אי הוה לן למיחש לדמי עבודת כוכבים שהיה היריד עשוי לכת חיישינן ואפילו בחוזה לה אצל רבא סבר דאין היריד עשוי לכך ומשום יום אידס אינעמי ליה: **ב"ב** מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין וכו'. פ"ב נסים גאון דאין הלכה כרב מדמתן פרק שני דחולין (ד) ובאוק לא יעשה כן שלא ימקה המינים ועוד מתא בשבת (דף קטו): שותחן צחמה אצל לא כנגד העס אלמא לא אסרו בחצר אע"ג דבשוק אסור מפני מראית העין כך קבלתי בשבת מפני מורי החסיד ובתוספות רבינו יהודה מנאמתי נראה לר"י (י) דהלכתא כרב דכפרישית בשבת פ' צמה אשה (דף סה. ושם ד"ה אמר): **והאמ"ר רב יהודה אמר רב וכו'**. ואף על גב דפליגי ביה תנאי צפרק צמה אשה (שבת דף סד:) מ"מ לא צעי למרץ דפליגא הך ברייתא על רב יהודה:

פרזופות

ב א ב מיי פ"ג מהל' עבודת כוכבים הלכה ז סמג לאלוין ט טוש"ע י"ד סימן קנ סעיף ב: **בא** ג מיי"ש הלכה ח טור ש"ע שם פ"ג: **בב** ד מיי" פ"א מהל' רובא ושמינת נפש הלכה ו סמג עשין עט טוש"ע י"ד סימן קטו סעיף ה בהג"ה וטוש"ע ח"מ סימן סכו סעיף ט: **בג** ה מיי"פכ"ב מהל' שבת הלכה כ סמג לאלוין סה טור וש"ע ח"ח סימן שא סעיף מה: **בד** ו מיי" פ"ג מהלכות עבודת כוכבים הל' ז סמג לאלוין יט טור וש"ע י"ד פ"י קנ פ"ג: **בה** ז מיי"ש הלכה ח בהג"ה:

ⓘ

רבינו הגנאל

עטלחה של עזה מה היא כל' עזה מותרת או אסורה אמר ליה לא הלכת לצור מימין וראית ישראל ועובד כוכבים ששפתו שתי קדירות ע"ג כירה אחת ואמרו חכמים כי קדירת ישראל מותרת ולא חשו לה כלום. מאי לא חשו לה משום בשר נבילה ולא אמרי' דלמא אהדר אפיה ישראל ושדא ליה עובד כוכבים בשר נבילה בקדירה דכוותה הכא נמי לא חשו לה חכמים בדמים הנמצאים ביד בני עזה משום דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים לא אמרי' דלמא כן עטלחה יהבינהו ליה ולמה דימה לו הדבר לצור שכך היו ידיתם ישראל ועובד כוכבים והיו מבשלין יחדו. רבא אמר לא חשו להן חכמים משום גישולי עובדי כוכבים דכוותה הכא לא חשו להן משום שיש בו עבודת כוכבים והוא יום אידו: רבה בר עולא אמר לא חשו להם חכמים משום צינורא פי' שמא ניתזה צינורא מפני העובר כוכבים ותפלה בקדירה של ישראל דכוותה הכא נמי לא חשו להן חכמים משום לפני אידיהן הואיל ואין העבודת כוכבים עצמה בתוך עזה אבל ביום אידס עצמו אסורה אפילו עזה: **פ"ס'** מהו לילך לשם פי' שלא לשם משא ומתן אלא (לע"ז) (לעבורן) מתוכו למקום אחר בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור. אבל אם מן הדרך ההוא הוא הולך גם למקום אחר מותר בו. ת"ר ישב לו קוץ בפני עבודת כוכבים לא ישחה ויטלנו מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים ואם אינו נראה כמשתחוה מותר וכן אם נתפזרו לו מעות בפני עבודת כוכבים לא ישוח ויטלם מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים ואם אינו נראה כמשתחוה מותר. מעיין המושך מים בפני עבודת כוכבים לא ישחה וישתה מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים וכן פרצופות המקלחין מים בכריכן לא יעזי פיו על פיהם וישתה מפני שנראה כמנשק לעבודת כוכבים. וצריכין דאי נתא קרץ וכו' ופשטוה